

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

An id (scilicet Juris Canonici finem esse vitam æternam) locum habeat in
omnibus Juris Canonici partibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Suppositum fuit, JURIS CANONICI finem esse Vitam Æternam, atque in eo discrepare illud à JURE CIVILI, quòd tendit ad Felicitatem Temporalem, in pace & securitate Reipublica consistentem; QUÆRITUR, AN ID LOCUM HABEAT IN OMNIBUS JURIS CANONICI PARTIBUS.

BOETIUS EPON. l. 1. de Jure Sacro Quæstionem hanc fusè tractat, & DUBIAT. lib. 5. cap. 22. Prænotionum Canoniarum dat Summam rationum hinc & inde adductarum, atque affirmativam cum BOETIO tuetur adversus FORTUNIIUM GARCIAM, qui hujus Capituli occasionem præbuit: Quoniam illi Autores certum cum incerto permiscuere, mihi necessarium visum est utrunque distinguere, atque ea, quæ sunt extrâ dubium ad decisionem rerum dubiarum accommodare.

Convenire debet, Leges Canonicas à Lege Divinâ manantes, in Vitam Æternam omnes proximè tendere, quia earum finis est idem ac Legis Divinæ, à quâ fluunt, hæc autem condita est ad dirigendos Homines ad Vitam Æternam, quæ unicum est præmium ejus Legis observatione dignum. Inter has Leges Canonicas, eæ collocantur, quæ circa Fidem, Spem & Caritatem, quarum Deus est primum objectum & finis, propius versantur; nec non illæ, quæ constituunt modum substantialem conferendi & accipiendi Sacramenta, offerendi validè Sacrificium Missæ, eique ritè adstanti: Collocantur etiam eæ, quæ res Plebi in Concionibus aperiendas, aut secus, definiunt, vel conditiones ad benè orandum necessarias, & quòd ac quomòdò preces fundi debeant; denique omnes Leges, quæ circa Salutis media versantur, ita ut illis neglectis à Salute aberretur; Ratio, propter quam convenit, omnes istas Leges ad Vitam Æternæ finem dirigere, est, quia pertinent illæ ad Legem Divinam, ad cujus interpretationem, & executionem conditæ sunt; Legis autem Divinæ finis est, procul dubio, Vita Æterna; Quoniam omnia Dei præcepta in præcepto amoris Dei super omnia concluduntur, ut docet S. PAULUS, dicens, *finem præcepti esse Caritatem*, omnes Leges Canonicæ, quæ præcepta Divina spectant, comprehensæ sunt inter eas, quæ circa Caritatem versantur.

Difficultas proposita non complectitur nisi Leges Canonicas meram Disciplinam continentes, & Leges Civiles Juri Canonico insertas. Ambigi potest, an utrumque hoc Legum Canoniarum genus ad Vitam Æternam dirigatur; nam illæ gubernationis ordinationem spectare tantum videntur, & Ecclesiæ non-congruere, nisi in quantum ea est Corpus Politicum, nec alium proinde finem habere, quàm Leges Politicas, quæ ad Commune Societatis Bonum, quietem, & securitatem Reipublicæ diriguntur. Aliud etiam argumentum movet ad putandum, harum Legum finem non esse Felicitatem Æternam; scilicet quoniam eæ pro Temporibus & Locis variantur: conduntur enim prout hæc circumstantiæ postulant; ubi illis opus non est, illæ exolescunt; itaque Tempora ac Regiones reperiuntur, in quibus Salus his Legibus non alligatur: Salutis autem Leges immutabiles sunt, omnibus Fidelibus communes, omnibus Temporibus & Locis congruæ. Imò Leges Politicæ neminem nisi post acceptationem adstringunt, contrariâ consuetudine possunt abrogari, sicut per contrarias Leges; Expectatione non indigent Leges Salutis, nec antiquationi sunt obnoxie. Urgetur etiam ex eo, quòd Leges Disciplinæ sunt Leges Humanæ, perinde ac Leges Civiles, eundemque effectum habent, scilicet coercionem libidinis, qui fluit ex Lege Naturali, quæ docet & præcipit, honestè vivere, nemini nocere, suum cuique tribuere, (*Præf. Decretal.*)

Ad tollendam hanc difficultatem observandum est, juxtâ Canonistarum sententiam, Leges Civiles Juris Canonici Corpori insertas, ejus Partem non esse, ita

ut Legis Canonice vim obtineant, nisi quandò sunt in Collectionibus ab autoritate legitimâ profectis & roboratis, de quibus infra agetur; eæ solæ vocantur ab illis Canonizate.

Inter eas Leges, quædam factæ sunt ad procurandam Ecclesiasticarum Legum circâ Dogma aut Mores executionem; & quoniam hæc Legis Divinæ vim & effectus habent, propter rationes supra allatas, Legi Divinæ quodammodo participant Leges Civiles, quæ earum executioni provident, propter eandem causam. Igitur difficultas proposita, non cadit in has Leges Civiles, quæ Legum Canoniarum, quarum executionem curant, naturam habentes, finem cum eis communem habere debent.

Aliæ Leges Civiles conditæ sunt, ut providerent executioni Legum Canoniarum, quæ Politiam Sacram spectant, vel ut cum eis ad illam stabilendam concurrerent, cum plurimæ res utriusque Potestatis concursu indigeant: argumentum & exemplum luculentum præbent Diei Festi, quorum Institutio utramque Potestatem spectat.

Quamvis Ecclesia sit Corpus Politicum, illa tamen nunquam Leges condit quatenus Corpus merè Politicum, sed semper quatenus Societas Politico-Sacra: Characterem suum distinctivum in omnibus suis operibus gerit, eodem Spiritu impellitur, & proinde ad eundem finem dirigere debet Leges, sive merè Politicas aut Disciplinales, sive omnes cæteras.

Inter Leges, quas in Concilio Hierosolymitano tulerunt APOSTOLI, quædam meram Disciplinam continent; talis erat prohibitio edendi suffocata, tale erat præceptum ab Idolotitis, seu iis, quæ immolata fuerant Idolis, abstinendi; quæ tamen Leges Spiritui Sancto nihilominus adscribuntur, quàm vitandæ fornicationis præceptum. Ejusdem Spiritus afflatu, PAULUS vetuit Mulieres orare capite non velato; sed hoc meram Disciplinam continet. Eodem Spiritu impellente, constituit Irregularitatem bigamiæ, & cæteras, de quibus loquitur in suis ad Timotheum, & Titum Episcopis, quæ tamen sunt Disciplinæ meræ. Leges autem illæ speciales à PAULO institutæ, non minus ad Salutem diriguntur, quàm illæ, quas circâ Dogma vel Mores condidit. Propter eandem rationem, & Apostolorum instar, Concilia Spiritui Sancto adscripsere suas Leges Disciplinales, perinde ac cæteras, persuasum habentibus Episcopis, promissionem, quam fecit Jesus, se in medio eorum adfuturum, qui in ejus nomine congregati erunt, quam sibi toties applicuere, pertinere & extendi ad omnes Leges, quas hæc Comitia condunt, aut condere possunt.

Quemadmodum Spiritus, qui Ecclesiam in conditione Legum Disciplinalium adjuvat; eas ratione principii supra Leges Civiles evehit, ita eis finem superiorem dare videtur: ille enim Spiritus est Caritas, Caritas autem ad Felicitatem Æternam dirigitur: undè dici nequit, illas Leges esse merè Humanas, neque ratione principii, neque ratione finis earundem, licet ipsæ eundem effectum habeant ac Jus Civile, eum tamen nobiliori modo assequuntur; etsi tria præcepta generalia, de quibus locuti sumus, utriusque Juri sunt communia, luculentius in Jure Canonico exponuntur, & ad finem potiorum diriguntur. Conferendo Jus Canonium cum Civili ratione finis, attendi non debet, id quod utriusque commune est, sed id, in quo differunt: ex differentia suam finem habet Jus Canonicum, sicut Homo finem suum sortitur ex eo, in quo ab animali mero distat, non ex eo quòd ambonus commune est. Quod dictum est de effectu & præceptis communibus utriusque Juri, Canonico & Civili, tam Leges Canonicas, quæ circâ Mores sunt, quàm eas, quæ Disciplinam ordinant, respicit.

Inter Leges Disciplinam ordinantes, quædam sunt Univeriales, & perpetuæ; tales sunt, quæ Quadragesimam,

mam, Abſtinentiam à carnibus in certis diebus, Solemnitates præcipuorum Incarnationis Myſteriorum conſtituerunt; nam illa Temporibus Apoſtolicis inſtituta hucusque perſeuerant, & tam latè diffuſa ſunt, quàm Eccleſia Catholica. Quædam Leges certis Regionibus & Temporibus ſunt peculiæres; talis erat Pars maior Canonum, qui Pœnitentiam Publicam in crimina graviora ſtatuiebant, certasque exercitationes humiliſcantes, & laborioſas, palàm obeundas: ſed hoc diſcrimen inter eas & priores Leges non extenditur ad finem, neque ad principium earum, quoniam omnes ſunt Leges Eccleſiæ, quam Spiritus Sanctus adjuvat, qui Spiritus eſt Caritatis, ſeu Dilectionis: Utraque ſunt Leges Salutis ratione Temporis, quo vigent, & Perſonarum, quas reſpiciunt.

Quod legitur in multis Canonibus Diſciplinæ circa Elecciones, aut Collationes Beneficiorum, nempe eorum Definitionem ad Salutem animarum tendere (talìa ſunt *Cap. 41. de Elect. & Cap. 35. de Præb. in VI.*) in cæteris ſubintelligi debet, qui ad Diſciplinam reſpicientes illam mentionem nominatim non continent. Porro illa finis commemoratio fit in quibusdam nominatim; ſecus verò in cæteris, quia Definitiones priorum Salutis magis neceſſariæ ſunt, quàm poſteriorum; illa autem maior neceſſitas inculcari debuit per mentionem motivi ex animarum Salute deſumpti.

BOETIUS *L. I. de Jure Sacro C. 1.* plures quàm nos Canones colligit, qui ſuam Diſpoſitionem ex eo confirmant, quòd ea ad animarum Salutem vergat, ſed plerique circa Mores verſantur, ſcilicet Juſjurandum, Reſtitutionem, Uſuras, Reſtitutionem ſpoliatorum, Præſtationem rerum Miniſtris Sacris neceſſariorum, damnorum Reparationem, Ignorantiam Legis invincibilem, Communicationem cum Excommunicatis.

Locutio hæc, *tendere ad Salutem animarum*, & hæc *dirigi ad Vitam Æternam*, reſpectu Juris Canonici ſunt duæ locutiones ſynonymæ; nam Salus animarum eſt Vita Æterna, ſicut Salus Corporum eſt Vita Corporalis conſervatio; quoniam animæ non ſalvantur niſi per acquisitionem Vitæ Æternæ, quæ eas à Morte Æterna liberat, quæ ipſarum perniciæ eſt; ſicut Corpora non ſalvantur, niſi emergant à periculo, quod illa morti objiciebat.

Denique Salus animarum, quæ perficitur per Vitam Æternam, adeò Legum omnium Eccleſiaſticarum finis eſt, ut ob hanc rationem vocentur Spirituales, earumque Argumenta, & Principium eodem nomine deſignantur; undè fit, ut ejus autoritas vulgò ſub nomine Spiritualis Potæſtatis exponatur; ſicut exponitur autoritas Principum ſub titulo Potæſtatis Temporalis; à diſtinctione duarum Potæſtatum, quæ Orbem regunt, quarum una Res Spirituales ſibi vindicat, ſic dictas propter ſuam connexionem cum animabus, quæ ſunt Spiritus, altera Res Temporales aut Materiales adminiſtrandas ſortitur, quæ ita vocantur ob connexionem cum Tempore, cui obnoxie ſunt, & cum quo deſinunt, & cum Corpore, quod materiale eſt.

TITULUS III.

Quæ ſint JURIS CANONICI Partes?

DE Juris Canonici Partibus per tranſennam jam locuti ſumus, cum de cauſa illius materiali agebamus: nunc de iis ex profeſſo loquemur.

Jus Canonicum communiter dividitur in tres Partes, nempe in *Perſonas*, *Res*, & *Judicia*; idque fit, quia omnia, quæ in eo tractantur, reducantur vel ad *Perſonas*, vel ad *Res*, vel ad *Judicia*, ſi ipſius Juris principia exceperis, in duobus potiſſimum ſita, quorum alterum ipſius naturam reſpicit, ſeu quid ſit, in quo cum aliis Juribus cæterisque Rebus conveniat, & in quo à Rebus illis differat? Alterum verò ſpectat quatuor ipſius cauſas; nam quidquid tradit GRA-

TIANUS, à 1. DISTINCT usque ad 21. in quâ de Perſonis agere incipit, ad illa duo capita rediguntur; quæ verò colligit GREG. IX. à *TIT. I.* usque ad 5. in quo de Perſonis loqui cepit, reducantur, vel ad cauſam efficientem principalem, nempe Summam Trinitatum; vel ad cauſam efficientem quaſi instrumentalem, nempe Potæſtatem Spiritualem, quæ condit Conſtitutiones, quæ Reſcripta mittit, quæ Conſuetudinibus autoritatem dat; vel ad cauſam formalem, nempe Leges Eccleſiaſticas condendi modum, quorum Secundus eſt Reſcriptum; Tertius Conſtitutio, quæ cum fit vel ſcripta, vel non ſcripta, Conſuetudinem, quæ eſt Conſtitutio non ſcripta, comprehendit; vel ad materialem, nempe Fidem Catholicam, quæ eſt Pars cauſæ materialis Juris Canonici; vel ad finalem, nempe Summam Trinitatem clarè intuentam.

Perſonæ ſubdividi poſſunt in *Eccleſiaſticas*, *Regulares*, & *Laicas*, *Eccleſiaſticas* in Episcopos, Clericos ordinatos, & non ordinatos; *Episcopi* in Simples Episcopos & Episcopos in dignitate ſuperiori conſtitutos; *Iſti* in Archiepiscopos, Primateſ, Patriarchas, & Summum Pontificem.

Clerici ordinati in Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Acolytos, Lectores, Exorcistas, & Oſtarios. *Presbyteri* in Simples Presbyteros, & in Presbyteros ſuprà alios conſtitutos; & *Iſti* in Archipresbyteros, Præpoſitos, Chorepiscopos, Decanos, Parochos, Vicarios Temporales, cæterosque, quorum Officium Presbyteratum requirit.

Diaconi in Simples Diaconos, in Diaconos Cardinales, Archidiaconos & Canonicos Diaconos, aliosque, ſi qui ſunt, quorum Officium Ordinem exigat.

Subdiaconi in Simples Subdiaconos, & Canonicos Subdiaconos.

Clerici non ordinati, in Simples Tonsuratos, & Tonsuratos Beneficiatos; *Iſti* verò in Capellanos, & Priores.

Perſonæ Regulares ſubdividuntur in Regulares Canonicas, & Regulares Monachos.

Monachi, in Simples Monachos, in Priores Obediales, Priores Clauſtrales, Priores Conventuales, & Abbates.

Regulares Canonici, in eos, qui in dignitate vel officio conſtituti, & in eos, qui utroque carent.

Perſonæ Laicæ ſubdividi poſſunt, in Conjugatas & non Conjugatas; utraque verò, in eas, quæ præſunt, & eas quæ ſubduntur.

Non Conjugata in Virgines & Viduas.

De Perſonis autem agitur in *primâ Parte GRATIANI* à *DIST. 21. usque ad finem illius Partis. In Lib. I. DECRET. à Tit. V. usque ad ult. illius Libri & in nonnullis Tit. III. IV. & V.* ut patebit percurrenti.

Jamjam adeſt ad Rerum ſubdiſiſionem tranſeundi tempus; ſed priùs monendus eſt Lector, non unam cauſam nos moviſſe, ut relicto tùm *GRATIANI*, tùm *GREGORII IX.* ordine, dùm de Perſonis agunt, à ſe mox lectum ſequeremur; ad id tamen nos præcipuè impuſos, ex eo quòd *GRATIANUS* ſeparanda conjungit, qualia ſunt ad Ordines Impedimenta unius generis cum ſimilibus alterius generis; ſejungit verò quædam, quæ jungenda ſunt, qualia ſunt eadem ad Ordines & Beneficia Impedimenta, quæ Irregularitates vulgò vocantur, aliaque ſimilia; nam *GRATIANUS* Irregularitates ex delicto, quæ ab aliis ſejungendæ ſunt, cum Irregularitatibus ex defectu commiſcet, & poſt tractatas alias Res, quæ nec ad jam dictorum, nec ad ſtatim dicendorum explicationem neceſſariæ ſunt, ruſſum de quibusdam ex delicto & ex defectu Irregularitatibus permixtim loquitur; Præterea ſejungit Perſonas à Perſonis; nam loquitur de Clericis in *Primâ Parte*: in *Secundâ* verſus medium de Regularibus, & verſus finem de Laicis, tùm Conjugatis, tùm non Conjugatis.

Quantum ad *GREGORIUM IX.* nonnulla conjungenda ſejungit; nam Irregularitates ex defectu ſecernit ab

Irre-